

BO LUNDGREN:

Världens högsta skatter

*Det är positivt att marginalskat-
terna skall sänkas enligt de
skattepolitiska riktlinjer social-
demokraterna och LO enats
kring. Förslaget innebär dock att
inkomstbortfallet på ca 62 mil-
jarder skall kompenseras med
nästan 66 miljarder.*

*De dynamiska effekter som
uppkommer av en kraftig margi-
nalskattesänkning — ökad till-
växt och därmed högre skatte-
intäkter — bör vägas in. Överfi-
nansieringen beräknas nu bli
minst 14 miljarder om reformen
genomförs.*

Sveriges rekordhög skattetryck har vuxit fram under ett långvarigt socialdemokratiskt regeringsinnehav. Den enda period under efterkrigstiden då skattetrycket varit oförändrat är 1977–1982. Skatteutvecklingen avspeglar en medveten socialistisk politik. Kollektiva lösningar har prioriterats. Vård, omsorg och inkomstomfördelningar över livsrytmen handhas av offentliga — huvudsakligen skattefinansierade — monopol. Till detta kommer att den konjunkturpolitik som bedrivits konsekvent har utformats så att åtstramning skett genom skattehöjningar medan efterfrågan stimulerats genom offentliga utgiftsprogram.

Av den svenske industriarbetarens totala arbetsersättning går ungefär 63 procent — nästan två tredjedelar — till den politiska sektorn i form av inkomstskatt, arbetsgivaravgifter, mervärdesskatt och ett antal punktskatter. Den totala beskattningen av en *extra* arbetsinsats ligger över 70 procent.

Ett folk utan valfrihet

De enskilda medborgarnas valfrihet har därmed inskränkts kraftigt medan politikernas makt ökat. Socialdemokraterna har byggt ett samhälle där staten beskattar medborgarna så hårt att de flesta inte har råd att välja annan vård eller omsorg än den staten och kommunerna erbjuder. De utlämnas till den politiska sektorn — när sjukvård, barnomsorg eller äldreomsorg inte fungerar finns inga möjliga alternativ.

I socialdemokraternas Sverige är det bara de som har råd att själv betala för icke subventionerad vård och omsorg som kan slippa köer och välja fritt.

*Bo Lundgren är vice ordförande
i riksdagens skatteutskott och
ledamot av inkomstsskatteut-
redningen.*

Offentliga monopol och inskränkt valfrihet leder också till en felaktig fördelning och ett sämre utnyttjande av våra totala resurser. Skatter, avgifter och subventioner minskar möjligheterna för de enskilda att bestämma hur produktionsresultatet ska fördelas. Trögheten i de stora offentliga systemen och bristen på konkurrens ger dålig effektivitet. I en nyligen presenterad internationell undersökning visade det sig att svensken bor väsentligt bättre men åter väsentligt sämre än invånarna i flertalet jämförbara länder. Det är följden av regleringar och subventioner.

Den enda period under efterkrigstiden då skattetrycket varit oförändrat är 1977–82.

Den socialiserade familjen

Man kan också som Assar Lindbeck (Dagens Nyheter den 22 december 1988) beskriva vad som skett på följande vis:

"De höga marginalskatterna och den offentliga tjänsteproduktionen bidrar till att familjen i ökad utsträckning ägnar sig åt "vård" av föremål, medan offentliga institutioner allt mer tar över vård av människor, vilket tidigare ansetts vara familjens speciella uppgift i samhället". Och han fortsätter:

"I en välfärdsstat av svensk typ är det inte företagen som socialiserats, utan familjen, eller rättare många av familjens traditionella funktioner. Kanske kan man säga att medan klassisk socialism betyder socialisering av företag, så innebär en välfärdsstat av svensk typ en socialisering av hushållens traditionella vård och omsorg av människor".

Skattesystemet försämrar utvecklingen också i ett ekonomisk-politiskt perspektiv. De höga marginalskatterna påverkar arbetsutbud och sparande negativt. Därigenom blir den ekonomiska tillväxten – grunden för all välfärd – lägre än vad som annars skulle varit fallet.

Skattepolitiska riktlinjer

Det är mot denna bakgrund man måste värdera de skattepolitiska riktlinjer socialdemokraterna och LO enats kring och det "reformpaket" som förelagts inkomstskatteutredningen. Det har vissa förtjänster men samtidigt avgörande brister.

Den högsta marginalskatten föreslås bli 50 alternativt 60 procent (vid kommunal utdebitering på 30 kr). För cirka 90 procent av inkomsttagarna slopas den statliga inkomstskatten helt. Även om alternativet med 50 procent högsta marginalskatt väljs kommer Sverige att ha internationellt sett höga marginalskatter, men avståndet till västvärldens genomsnitt minskar. Det är självfallet bra att socialdemokraterna nu inser de allvarliga skadeverkningar höga marginalskatter medför.

Inkomstbortfallet på ungefär 62 miljarder ska emellertid kompenseras krona för krona. I "paketet" redovisas en finansiering på nästan 66 miljarder kr. Tyngdpunkten ligger på en skärpning av kapitalbeskattningen med cirka 26 miljarder varav bostadssektorn drabbas av 13 miljarder i höjda skatter och en viss minskning av subventionerna. Beskattningen av aktiesparande och pensionssparande ökar med cirka 5 miljarder vardera. Basen för beskattning av arbetsinkomster breddas vilket ger 14 miljarder i ökade skatte-

intäkter. Mervärdeskatteuttaget ökar med 9 miljarder, energiskatterna höjs med 6 miljarder och miljöavgifter på 3 miljarder tillkommer.

Den avgörande svagheten i skatteskiten är att en sk totalfinansiering eftersträvas. Den skatteomfördelning det därmed blir fråga om leder inte till att medborgarnas valfrihet ökar. Fortfarande ska lika mycket betalas i skatt även om det sker i andra former. De för samhällsekonomin positiva effekterna blir därmed väsentligt mindre omfattande. Ofrånkomligen kommer skatten att skärpas för många i låga och normala inkomstlägen. Det gäller främst familjer med egen bostad, de som själv sparar för sin pensionering och glesbygdsbor för att ge några exempel.

Skattetrycket höjs kraftigt

I realiteten leder "paketet" till ett kraftigt höjt skattetryck. En skattesänkning på 62 miljarder finansieras genom skattehöjningar på 66 miljarder. En så omfattande sänkning av marginalskatterna som föreslås leder dessutom till ökat arbetsutbud, högre sparande, bättre investeringsklimat och mindre skatteundandragande. Dessa effekter (som skulle bli betydligt större om skattetrycket samtidigt sänks) ger ökad tillväxt och därmed högre skatteintäkter. Överfinansieringen kan beräknas bli minst 14 miljarder kr om "paketet" genomförs. (Motsvarande cirka 4 000 kr/hushåll).

Även i sina detaljer är den föreslagna finansieringen värd kritik. Att skärpa den svenska kapitalbeskattningen, som redan överstiger omvärldens, i en tid när valuta-regleringen måste avskaffas är orimligt.

Att straffbeskatta pensionssparande och sparande i egna bostäder i ett läge när hushållssparandet måste öka är självfallet fel. Att räkna in miljöavgifter, som syftar till att "avskaffa sig själv", är inte rimligt.

Även en rättrogen socialdemokrat kan tydligen inse att de svenska marginalskatterna är för höga. Han har emellertid en ideologisk blockering som gör det omöjligt — i vart fall mycket svårt — att acceptera tanken på ett sänkt skattetryck. Därför blir det sannolikt inte någon skattereform utan en omfördelning av skattebördan enligt traditionell socialdemokratisk modell.

Den avgörande svagheten i skatteskiten är att totalfinansiering eftersträvas.

Om det ideologiskt betingade kravet på finansiering krona på krona frångås skulle en skattereform i ordets egentliga bemärkelse kunna genomföras. Utgångspunkten för vilka åtgärder som behöver vidtas till följd av en omfattande marginalskattesänkning är att bevara den samhällsekonomiska balansen — inte att vidmakthålla ett kraftigt sparandeöverskott i den offentliga sektorn. Samhällsekonomisk balans uppnås och bibehålls bäst genom tillväxt i produktionen och ett ökat hushållssparande.

De stora dynamiska effekter som uppkommer till följd av en kraftig marginalskattesänkning bör vägas in i "finansieringen". De bör kunna kompensera ungefär en tredjedel av en marginalskattesänkings omslutning. Till detta bör komma ett väl avvägt besparingsprogram som kombineras med avregleringar inom den

offentliga sektorn. Detta leder dessutom till ytterligare minskad snedvridning. Slutligen kan förändringar som leder till en breddad bas för skatteuttaget övervägas. I många fall har ju den beskattningsbara basen inskränkts med hänsyn till de höga skattesatserna.

Moderaternas skatteförslag

Det är med dessa utgångspunkter moderata samlingspartiet lagt fram riktlinjer för en skattereform att genomföras under 1990–91. Maginalskatten bör sänkas så att den aldrig blir högre än 50 procent. Den statliga inkomstskatten slopas för flertalet inkomsttagare. Skatteskalen inflationsskyddas. Det nuvarande grundavdraget kompletteras med ett särskilt grundavdrag på 15 000 kr per barn vid den kommunala beskattningen. Därmed tas hänsyn till försörjningsbördan vid skatteuttaget.

Kapitalvinster (efter avräkning av inflation) och kapitalinkomster beskattas med en enhetlig skattesats på 30 procent.

Skattefrihet införs vid längre innehav av aktier.

Boenderäntor ska vara fullt avdragsgilla mot övriga inkomster.

Reformen "finansieras" till ungefär två tredjedelar genom besparingar och strukturförändringar och basbreddningar inom skattesystemet. De dynamiska effekter som blir en följd av reformen tillkommer och innebär att den samhälls-ekonomiska balansen bibehålls.

Skattetrycket sänks med ungefär 3 procentenheter vilket motsvarar 9 000 kr per hushåll. Skattereformen kombineras med en omfattande avreglering. Enskilda alternativ till de nuvarande offentliga monopolen på vård- och omsorgsområdet tillåts och stimuleras.

Det *systemsifte* som därmed inleds ger medborgarna ökad frihet. De blir inte beroende av att politiker lyckas med den omöjliga uppgiften att garantera trygghet genom enbart offentliga insatser. Grunden för fortsatt välfärd – den ekonomiska tillväxten – blir starkare.